

GÖTA HOVRÄTT
Avdelning 2
Rotel 24

DOM
2021-01-18
Jönköping

Mål nr
T 1115-20

Sid 1 (8)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Norrköpings tingsrätts dom 2020-03-23 i mål T 2617-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Svea Ekonomi AB, 556489-2924
169 81 Solna

Ombud: Martina Carlsson
c/o Svea Inkasso AB
169 81 Solna

Motpart

André Ellner, 19890731-1990
Glottervägen 17 B
616 33 Åby

SAKEN

Fordran

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten fastställer tingsrättens domslut.

Hovrätten avvisar André Ellners yrkande om ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten.

Svea Ekonomi AB ska betala André Ellners rättegångskostnader i hovrätten med 12 275 kr samt ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för hovrättens dom tills betalning sker.

Svea Ekonomi AB ska svara för sina egna rättegångskostnader.

Dok.Id 342202

Postadress
Box 2223
550 02 Jönköping

Besöksadress
Hovrättsgård 4

Telefon
036-15 69 00
E-post: gota.hovratt@dom.se
www.gotahovratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN

Svea Ekonomi AB (i det följande; Svea Ekonomi) har yrkat att hovrätten ska förplikta André Ellner att till bolaget betala

- i första hand ett kapitalbelopp om 20 700 kr jämte upplupen dröjsmålsränta om 151 kr per den 6 februari 2016, dels årlig dröjsmålsränta om 26,95 procent från den 7 februari 2016 till dess full betalning sker,
- i andra hand ett kapitalbelopp om 18 273 kr jämte dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av ansökan om betalningsföreläggande till dess betalning sker, och
- i tredje hand ett kapitalbelopp om 3 900 kr.

Svea Ekonomi har även yrkat att hovrätten ska förplikta André Ellner att betala ersättning för inkassokostnad med 180 kr och ersätta bolagets rättegångskostnader hos Kronofogdemyndigheten och vid tingsrätten. Svea Ekonomi har också yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

André Ellner har motsatt sig ändring av tingsrättens dom och yrkat ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten.

Svea Ekonomi har yrkat att André Ellners anspråk på rättegångskostnader vid tingsrätten ska avvisas.

Hovrätten har avgjort målet utan huvudförhandling.

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Parterna har i hovrätten – så som det får förstås – åberopat samma omständigheter till stöd för sin talan som vid tingsrätten.

Svea Ekonomi har i hovrätten – såsom ny rättslig argumentation utifrån ostridiga sakförhållanden – gjort gällande att bolagets andrahandsyrkande ska bifallas på grund av läran

om *condictio indebiti*, dvs. att misstagsbetalningar som huvudregel ska återgå till betalaren. Svea Ekonomi har i detta avseende anfört i huvudsak följande. André Ellner har agerat oaktsamt och möjliggjort en förfälskad låneansökan genom att dels överlämna e-legitimation och kod till sin före detta sambo Svea Johansson, dels genom att inte kontrollera sitt bankkonto. På så vis har en felaktig utbetalning till André Ellners konto framkallats och André Ellner är därför återbetalningsskyldig för återstående lånelikvid jämte dröjsmålsränta.

Svea Ekonomi har i hovrätten åberopat samma bevisning som vid tingsrätten.

André Ellner har, utöver den bevisning som åberopades vid tingsrätten, i hovrätten lagt fram ytterligare handlingar från Norrköpings tingsrätts mål nr FT 2993-15.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Svea Ekonomis yrkande i första hand

Frågan i hovrätten är – precis som vid tingsrätten – om André Ellner ska ansvara för lånet hos Svea Ekonomi som hans dåvarande sambo Svea Johansson ostridigt tog i hans namn genom att använda hans e-legitimation. Parterna är överens om att anledningen till att André Ellner hade lämnat ut e-legitimationen med tillhörande kod var att Svea Johansson skulle kunna sköta hushållets gemensamma räkningar. Svea Johansson hade alltså fått fullmakt av André Ellner att betala räkningar. Det är också ostridigt att Svea Johansson agerade utanför fullmaktens ram när hon tog det aktuella lånet. Frågan är om André Ellner ändå är bunden av rättshandlingen.

Precis som tingsrätten redogjort för är det för bedömningen avgörande om André Ellners fullmakt till Svea Johansson kan betecknas som självständig eller osjälvständig (den senare även kallad uppdragsfullmakt). Avgörande för gränsdragningen är om fullmakten haft karaktären av legitimationshandling gentemot tredje man. En självständig fullmakt är avsedd att visas upp för tredje man – och utgör därmed en legitimationshandling – medan en osjälvständig fullmakt kännetecknas av att den endast är ett internt meddelande från fullmaktsgivaren till fullmäktigen (se Adlercreutz och Mulder, *Avtal*, Juno version 14, s. 61 ff.). Hovrätten delar tingsrättens bedömning att den aktuella fullmakten

närmast måste bedömas som osjälvständig. I likhet med tingsrätten anser hovrätten därmed att André Ellner, enligt 11 § andra stycket lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, inte är bunden av lånet. Det gäller även med beaktande av att Svea Ekonomi var i god tro. Svea Ekonomi kan därför inte vinna framgång med sitt förstahandsyrkande.

Svea Ekonomis yrkande i andra hand

Frågan är då om André Ellner i stället är betalningsansvarig enligt läran om *condictio indebiti*, som i tidigare hovrättspraxis ansetts vara tillämplig på motsvarande situationer (se t.ex. Svea hovrätts dom den 30 november 2017 i mål T 2412-17). Läran är avsedd att användas vid betalning utan rättsgrund. Det avgörande för lärans tillämplighet är att betalningen inte utgör en disposition på så sätt att betalaren frivilligt har valt att betala, oberoende av om betalningsskyldighet faktiskt föreligger eller inte. Utgångspunkten är att en sådan betalning medför en återbetalningsskyldighet för mottagaren. Betalningsmottagaren kan dock undgå återbetalningsskyldighet under vissa förutsättningar. Mottagaren måste dels ha haft befogad anledning att tro att han eller hon hade rätt till de mottagna medlen, dels i fortsatt befogad god tro inrättat sig efter detta. Slutligen ska det vid en övergripande intresseavvägning framstå som motiverat att betalaren förlorar sin återkravs rätt. Det är betalningsmottagaren som har bevisbördan för att omständigheterna är sådana att någon återbetalningsskyldighet inte föreligger. (Se rättsfallen NJA 2011 s. 739, NJA 2015 s. 1072 och NJA 2016 s. 1074.)

Det är ostridigt i målet att Svea Johansson ingått det aktuella kreditavtalet genom att obehörigen och utan André Ellners vetskap använda hans e-legitimation för detta ändamål. Kreditavtalet och André Ellners kontoutdrag visar att lånebeloppet om 20 000 kr betalades in av Svea Ekonomi till André Ellners konto den 5 november 2014. Eftersom Svea Ekonomi trott att det var André Ellner som ingick kreditavtalet har bolaget betalat beloppet i den felaktiga tron att en betalningsskyldighet enligt ingånget kreditavtal förelåg i förhållande till honom. Eftersom Svea Johansson var korrekt betalningsmottagare har betalningen till André Ellner skett utan rättsgrund. André Ellner har alltså inte haft rätt till det aktuella beloppet.

Genom den skriftliga bevisningen – framförallt Svea Johanssons erkännande och polis-anmälan – har det framkommit att André Ellner fick kännedom om det aktuella lånet först cirka ett år efter att det hade utbetalats. André Ellner hade därmed inte vetskap om vare sig kreditavtalet eller utbetalningen när pengarna betalades ut. Det är därför klarlagt att han inte insåg, och inte heller hade bort inse, Svea Ekonomis misstag när betalningen till kontot ägde rum. Av samma anledning, och med tanke på att pengarna fördes över till Svea Johansson strax efter utbetalningen, måste André Ellner anses, i fortsatt befogad god tro, ha inrättat sig efter utbetalningen, enligt den terminologi som används vid prövning av principen om *condictio indebiti*.

För att André Ellner trots detta inte ska vara skyldig att betala tillbaka beloppet till Svea Ekonomi krävs att det vid en övergripande intresseavvägning framstår som motiverat att Svea Ekonomi förlorar sin återkravs rätt. Vilket av de motstående intressena som förtjänar företräde beror på många faktorer som kan skifta från fall till fall (se rättsfallet NJA 2015 s. 1072). Vid denna bedömning brukar beaktas vilken av parterna som hade den största möjligheten att bedöma de förhållanden som har inverkat på betalningen samt om någon av parterna har förfarit oaktsamt i samband med betalningen. Ju längre tid betalaren dröjer med återkrav, desto större skäl har mottagaren att tro att betalningen är definitiv (se rättsfallet NJA 2011 s. 739).

Att underskrifter kan ske elektroniskt är idag grundläggande för ett fungerande samhällsliv. En långivare som tillhandahåller en teknisk lösning som innebär att låntagare kan underteckna låneavtal med en avancerad elektronisk underskrift får anses uppfylla ett högt ställt tekniskt kvalitetskrav. När det gäller säkerheten i övrigt vid användningen av elektroniska underskrifter är det framför allt innehavaren av den elektroniska underskriften som har möjlighet att skydda sin personliga kod och annars kan känna till om det finns risk för att någon annan kan komma att använda hans eller hennes elektroniska underskrift (se rättsfallet NJA 2017 s. 1105).

André Ellner får i rättslig bemärkelse anses ha agerat oförsiktigt när han lämnade ut sin e-legitimation med tillhörande kod till Svea Johansson. André Ellner borde också ha kontrollerat sitt konto i högre utsträckning än vad han gjorde. Även om han hade kontrol-

lerat kontot hade han dock inte kunnat förhindra låneansökan med efterföljande utbetalning. Merparten av pengarna har också förts vidare till Svea Johansson inom kort tid efter utbetalningen. Svea Ekonomi har i och för sig inte haft möjlighet att förutse att någon annan än André Ellner dolde sig bakom e-legitimationen, men André Ellner har också haft små möjligheter att bedöma förhållandena som inverkade på betalningen. Det har inte framkommit att det funnits anledning för André Ellner att misstänka att Svea Johansson skulle använda e-legitimationen för att ta lån, exempelvis genom att hon agerat på liknande sätt tidigare. Detta har inte varit en följd som André Ellner haft anledning att räkna med när han lämnade ut e-legitimationen med tillhörande kod. Även om André Ellner varit oförsiktig och borde ha kontrollerat sitt konto oftare talar nu anförda omständigheter till hans fördel vid intresseavvägningen. Detta gäller i minst i ljuset av att det rör sig om två parter som inte kan anses jämbördiga och där André Ellner har ställning som resursmässigt underlägsen i förhållande till Svea Ekonomi.

Som berörts i det föregående fördes pengar över från André Ellners konto till Svea Johansson dagarna efter Svea Ekonomis utbetalning. Nästa insättning på André Ellners konto ägde rum den 11 november 2014. Då hade 16 100 kr överförts till Svea Johansson efter utbetalningen från Svea Ekonomi. Det framgår av kontoutdraget att pengar därefter fortsatte att överföras till Svea Johansson från André Ellners konto. Om de senare överföringarna avsåg pengar från Svea Ekonomis utbetalning eller insättningen den 11 november 2014 går inte att urskilja. Eftersom det tydligt framgår att ett sammanlagt belopp väl överstigande 3 900 kr – dvs. resterande del av Svea Ekonomis utbetalning – överförts till Svea Johansson anser hovrätten det vara visat att pengarna från Svea Ekonomi inte kommit André Ellner till godo. Svea Ekonomis utbetalning har därför inte medfört någon vinst för André Ellner. Tvärtom skulle en återbetalningsskyldighet för André Ellner innebära att han blir skyldig att betala tillbaka ett belopp som försätter honom i ett sämre läge än han var i vid betalningen. Utan någon egen åtgärd skulle André Ellner alltså få en skuld som han kanske får mer eller mindre svårt att betala. Detta talar för att André Ellner inte ska åläggas återbetalningsskyldighet.

Läran om *condictio indebiti* skulle möjligen kunna utnyttjas vid bedrägerier om intresseavvägningen regelmässigt utfaller till den enskildes fördel. Även om det kan finnas behov av att stävja missbruk har det i detta mål inte framkommit några omständigheter

som gör att det finns anledning att misstänka att lånet med efterföljande utbetalning skulle vara en del av ett brottsligt upplägg där André Ellner varit inblandad. Han har dessutom såvitt framkommit agerat så snart att han fått kännedom om det som inträffat. Behovet av att stävja missbruk kan därför inte ges företräde framför André Ellners intresse av att inte åläggas återbetalningsskyldighet för en utbetalning som inte kommit honom till godo.

Slutligen är det också relevant att beakta att det nu förflutit sex år sedan utbetalningen. Både förhållandet att det tog ett år innan André Ellner upptäckte betalningen och att det nu gått så lång tid talar till André Ellners fördel vid avvägningen. Vid en helhetsbedömning anser hovrätten att intresseavvägningen utfaller till förmån för André Ellner. Sammantaget blir hovrättens bedömning därmed att det inte föreligger någon återbetalningsskyldighet för André Ellner.

Svea Ekonomis yrkande i tredje hand och begäran om ersättning för inkassokostnad

Som grund för sitt tredjehandsyrkande har Svea Ekonomi gjort gällande att André Ellner ska vara återbetalningsskyldig för åtminstone 3 900 kr då detta belopp kommit honom till godo. Tingsrätten har prövat om återbetalningsskyldighet föreligger enligt läran om *condictio indebiti*. Svea Ekonomi har i hovrätten inte anfört att tingsrätten uppfattat grunden felaktigt. Det finns mot den bakgrunden inte anledning för hovrätten att bedöma Svea Ekonomis yrkande utifrån annan rättsregel än läran om *condictio indebiti*.

I det föregående har hovrätten bedömt Svea Ekonomis andrahandsyrkande utifrån läran om *condictio indebiti*. Det har också redovisats att hovrätten inte anser att det av kontoutdraget går att utläsa att 3 900 kr kommit André Ellner till godo. Ifråga om tredjehandsyrkandet finns det därmed inte anledning att göra någon annan bedömning än den som redovisats under föregående avsnitt. Tingsrättens dom ska därmed fastställas även i detta avseende.

Mot bakgrund av hovrättens bedömningar, som redovisats i det föregående, kan Svea Ekonomi inte heller få framgång med sitt yrkande om ersättning för inkassokostnader.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Svea Ekonomi ersätta André Ellner för hans rättegångskostnader. André Ellner har dock begärt ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten först efter att handläggningen där avslutats. Därför ska hans anspråk avvisas i den delen (se 18 kap. 14 § rättegångsbalken). Beträffande målet i hovrätten har Svea Ekonomi vitsordat ett belopp om 12 275 kr såsom skäligt i och för sig. Hovrätten anser inte att André Ellner är berättigad till ersättning utöver det beloppet. Svea Ekonomi ska alltså ersätta André Ellner för rättegångskostnader med vitsordat belopp.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B.

Överklagande senast den 15 februari 2021.

I avgörandet har hovrättsråden Martin Andersson och Cathérine Beckström Gustafsson samt tf. hovrättsassessorn Robert Ingemarsson (referent) deltagit.

Hovrätten är enig.

NORRKÖPINGS
TINGSRÄTT
TR 8

DOM
2020-03-23
Meddelad i
Norrköping

Mål nr
T 2617-18

PARTER

Kärande

Svea Ekonomi AB, 556489-2924
169 81 Solna

Ombud: Martina Carlsson
c/o Svea Inkasso AB
169 81 Solna

Svarande

Wigert Erik ANDRÉ Ellner, 19890731-1990
Glottervägen 17 B
616 33 Åby

DOMSLUT

Käromålet ogillas.

Dok.Id 488599

Postadress
Box 418
601 05 Norrköping

Besöksadress
Olai Kyrkogata 58

Telefon
011-24 35 00
E-post: norrkopings.tingsratt@dom.se
Vår PERSONUPPGIFTSBEHANDLING, se
www.domstol.se/norrkopings-tingsratt

Telefax
011-13 71 34

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Sedan Svea Ekonomi AB (härefter SEAB) ansökt om betalningsföreläggande gentemot André Ellner hos Kronofogden och denne bestritt ansökan, har målet på SEAB:s begäran överlämnats till tingsrätten.

Bakgrunden till tvisten är följande. André Ellner överlämnade i oktober 2014 sin e-legitimation med kod till sin dåvarande sambo Svea Johansson för att hon skulle bistå honom att betala hans del av parets gemensamma räkningar, exempelvis hyran. Hon hade inte fått i uppdrag att ta lån i André Ellners namn. Svea Johansson tog utan tillåtelse ett lån om 20 000 kr i André Ellners namn som utbetalades till hans konto i Handelsbanken den 5 november 2014. Vid upptagande av lånet använde Svea Johansson André Ellners e-legitimation. Av kontoutdrag framgår att Svea Johansson från kontot har överfört 16 100 kr i mindre poster under viss tid i anslutning till att lånet utbetalades.

Tingsrätten har med stöd av 42 kap. 18 § första stycket femte punkten rättegångsbalken avgjort målet utan huvudförhandling.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Käranden

SEAB har yrkat att tingsrätten ska förpliktiga André Ellner att till bolaget betala:

- *i första hand* ett kapitalbelopp om 20 799 kr jämte dels upplupen ränta om 151 kr per den 6 februari 2016, dels årlig ränta om 26,95 % från den 7 februari 2016 till dess full betalning sker,
- *i andra hand* ett kapitalbelopp om 18 273 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av ansökan om betalningsföreläggande till dess betalning sker,
- *i sista hand* ett kapitalbelopp om 3 900 kr,
- 180 kr avseende inkassokostnad,

- 57 069 kr avseende rättegångskostnader, varav 43 111 kr avser ombudsarvode i tingsrätten, 10 778 kr avser mervärdesskatt, 300 kr avser ansökningsavgift till Kronofogden, 380 kr avser ombudsarvode hos Kronofogden och 2 500 kr tilläggsavgift till tingsrätten.

Svaranden

André Ellner har bestritt käromålet. Han har inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig.

GRUNDER FÖR TALAN

Käranden

I första hand görs gällande att André Ellner genom att överlämna sin e-legitimation med kod har gjort Svea Johansson behörig att för hans räkning uppta aktuellt lån och att han därmed ansvarar såsom om han själv hade upptagit/signerat lånet. André Ellner har vid givande av behörighet till Svea Johansson muntligen inskränkt befogenheten till att avse betalning av räkningar, dock utan att det har framgått för en godtroende tredje man, i detta fall SEAB.

I andra hand görs gällande att André Ellner genom att överlämna E-legitimation och kod samt genom att inte kontrollera sitt bankkonto har agerat oaktsamt och därmed är återbetalningsskyldig åtminstone upp till resterande del av det ursprungliga lånet efter återbetalningar, dvs. 18 273 kronor.

I sista hand är André Ellner återbetalningsskyldig för åtminstone 3 900 kr då detta är vad som har kommit honom till godo.

Enligt lånevillkoren ska lånet återbetalas under 60 månader och det tillkommer en uppläggningsavgift om 495 kr samt en aviseringsavgift om 30 kr. Den 27 oktober 2015

förföll en avi om 643 kr till betalning. Den 27 november 2015 förföll en avi om 1 003 kr till betalning. Den 27 december 2015 förföll en avi om 1 003 kr till betalning. Efter att dessa tre avier förfallit till betalning men betalning inte inkommit, sades lånet upp den 7 januari 2016 i enlighet med de allmänna villkoren. Dröjsmålsräntan följer av avtalsvillkoren och beräknas efter den för krediten gällande räntesatsen jämte ett tillägg på en procentenhet då hela krediten förfallit. Räntegrundande kapital är 20 950 kr. Minus dröjsmålsränta om 151 kr blir kapitalbeloppet 20 799 kr.

Den 18 juni 2018 översände Svea Inkasso AB kravbrev till André Ellner utformat enligt 5 § inkassolagen (1974:182) och den 2 juli 2018 inlämnades en ansökan om betalningsföreläggande som bestreds av André Ellner.

Svaranden

Låneavtalet har ingåtts av hans dåvarande sambo Svea Johansson utan hans medgivande eller kännedom. Han har inte varit oaktsam utan han har utsatts för ett brott. Då pengarna har sammanblandats med hans egna så är han inte heller återbetalningsskyldig för det belopp som kommit honom till godo.

UTVECKLING AV TALAN

Käranden

André Ellner har genom att lämna över sin e-legitimation med tillhörande kod till Svea Johansson gjort henne behörig att ingå det aktuella låneavtalet för hans räkning. Genom att överlämna e-legitimationen och koden har han gjort henne behörig att ingå avtal som är möjliga att ingå genom e-legitimation. Om André Ellner har inskränkt behörigheten är det en fråga om befogenhet att vidta rättshandlingar och en sak mellan honom och Svea Johansson.

Det har varit vårdslöst av André Ellner att lämna ut sina bankuppgifter och kod till Svea Johansson. Han har förfarit så vårdslöst att han ska anses betalningsansvarig för vad e-legitimationen har använts till, det vill säga nu aktuellt lån. Domen i Norrköpings tingsrätts mål FT 2993-15 är inte automatiskt tillämplig i alla liknande situationer.

Av kontoutdrag i målet framgår att 16 100 kr har överförts till Svea Johansson i mindre poster strax efter att lånet utbetalades. Av lånet har dock 3 900 kr spenderats till paret gemensamma räkningar eller av André Ellner själv. Av lånet har därmed 3 900 kr kommit honom till godo och han är i vart fall återbetalningsskyldig för den delen.

Svaranden

Svea Johansson har tagit flera lån i hans namn utan hans tillåtelse mellan oktober 2014 och oktober 2015. Det finns en pågående förundersökning om brott beträffande detta. Norrköpings tingsrätt har tidigare i mål FT 2993-15 prövat ett käromål där kärandebolaget yrkade att han skulle återbetala ett lån som Svea Johansson tagit i hans namn. Tingsrätten ogillade käromålet. I förevarande fall föreligger exakt samma omständigheter. Han har inte agerat oaktsamt eller vårdslöst genom att överlämna sin e-legitimation och kod.

Pengarna som inkommit från lån har sammanblandats med hans andra pengar och när han lät Svea Johansson betala hans del av deras gemensamma räkningar kände han inte till att det fanns andra pengar på hans konto utöver hans lön och hans sparpengar.

DOMSKÄL

SEAB har som skriftlig bevisning åberopat låneavtal jämte allmänna villkor, rekommenderad uppsägning samt av svaranden ingivna kontoutdrag.

André Ellner har som skriftlig bevisning åberopat Norrköpings tingsrätts dom i mål FT 2993-15, Svea Johanssons erkännanden samt polisanmälan.

Ska André Ellner ansvara för lånet såsom om han själv hade upptagit det?

Det är ostridigt i målet att låneavtalet har ingåtts elektroniskt av en person som identifierat sig som André Ellner via hans internetbank. Parterna är vidare överens om att det varit Svea Johansson som med hjälp av André Ellners e-legitimation och kod har ingått det aktuella låneavtalet efter att André Ellner överlämnat sin e-legitimation och kod till henne.

Tingsrätten har att inledningsvis ta ställning till om André Ellner genom att överlämna sin e-legitimation med kod har gjort Svea Johansson behörig att för hans räkning uppta aktuellt lån och att han därmed ansvarar såsom om han själv hade upptagit lånet.

Av NJA 2017 s. 1105 framgår att det i en situation som den förevarande är långgivaren som ska visa att en påstådd avancerad elektronisk underskrift som har använts. Om så sker måste innehavaren av underskriften göra antagligt att användandet av underskriften skett obehörigen.

Som anförts ovan är det ostridigt i målet att André Ellners elektroniska underskrift har använts vid upptagande av lånet. Han måste därför göra antagligt att användandet av underskriften skett obehörigen.

SEAB har gjort gällande att André Ellner genom att lämna ut sin e-legitimation med kod har befullmäktigat Svea Johansson att rättshandla mot tredje part samt att de muntliga begränsningar av hennes befogenhet som han har gett henne inte kan lastats en godtroende tredje part – i detta fall SEAB – och att han därför ska ansvara för lånet såsom han själv hade upptagit det.

Som huvudregel kan en person bara bli bunden av rättshandlingar som denne själv har utfört eller som har utförts med personens samtycke. Till denna huvudregel finns vissa

undantag att återfinna i reglerna om fullmakt. Tingsrätten har därmed att pröva om det förelegat ett fullmaktsförhållande mellan Svea Johansson och André Ellner och i så fall vilken typ av fullmaktsförhållande de har haft.

De två huvudtyperna av fullmakt är självständig fullmakt och uppdragsfullmakt. En självständig fullmakt innehåller en förklaring som riktar sig mot och är avsedd att visas för tredje man och innehåller för denne synbara formuleringar rörande fullmaktens omfattning. En uppdragsfullmakt riktar sig mot den fullmäktige som sedermera överbringar fullmaktsförklaringen till tredje man som får förlita sig på vad fullmäktigen själv uppgett om sin behörighet. Termen behörighet hänför sig till fullmaktens yttre sida och termen befogenhet till fullmaktens inre förhållande. Om huvudmannen är en fysisk person som har meddelat sin fullmäktige i förhållande till fullmakten inskränkande instruktioner vilkas existens och innehåll tredje part varken känt till eller bort känna till och den fullmäktige agerat i strid med instruktionerna kan huvudmannen bli bunden av den fullmäktiges handlande gentemot tredje part. Vid uppdragsfullmakter sammanfaller alltid befogenheten med behörigheten och om fullmäktiges handlingar överskrider befogenheten binder detta inte huvudmannen, oavsett om tredje man varit i god tro eller inte (se Grönfors och Dotevall, Avtalslagen, kommentaren till 10 § första stycket, Nordstedts Juridik, Juno Version 5 A).

Det är ostridigt i målet att André Ellner har lämnat instruktioner till Svea Johansson om att hon fått använda hans e-legitimation med kod för att betala parets gemensamma räkningar. Instruktionerna har, såvitt är känt, lämnats muntligen och har inte varit synbara för en tredje part. SEAB har vid tidpunkten för låneavtalets tecknande inte haft kännedom om att det varit någon annan än André Ellner som ingått avtalet. Den fullmakt som André Ellner har lämnat Svea Johansson utgör en muntlig uppdragsfullmakt enligt vilken Svea Johansson gjordes behörig att betala parets gemensamma räkningar. Eftersom behörigheten och befogenheten beträffande uppdragsfullmakter sammanfaller har Svea Johansson vid ingående av avtal med SEAB överskridit både sina behörigheter och befogenheter. André Ellner ska därför, enligt 11 § andra stycket lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen), inte

ansvara för betalning av lånet såsom han själv upptagit det. Käromålet kan därför inte bifallas på denna grund.

Har André Ellner genom oaktsamt agerande ådragit sig betalningsskyldighet?

SEAB har i andra hand gjort gällande att André Ellner genom att överlämna e-legitimation och kod samt genom att inte kontrollera sitt bankkonto har agerat oaktsamt och därmed ådragit sig betalningsansvar för aktuellt lån. Då André Ellner inte har ingått låneavtalet personligen eller genom fullmakt kan han inte anses vara bunden av avtalsvillkoren såsom avtalspart. Frågan tingsrätten har att ta ställning till är om han ändå kan anses ha ådragit sig någon betalningsskyldighet. Av praxis följer att det i och för sig är möjligt att ådra sig betalningsansvar genom att på grund av vårdslöshet möjliggöra en förfalskad låneansökan (jfr. NJA 1935 s. 646). Rättsfallet motsvarar dock inte direkt den situation som nu är för handen och det saknas överrättspraxis som ger stöd för att ålägga konsumenter betalningsansvar i motsvarande situation. Att André Ellner har lämnat ut sin e-legitimation med tillhörande kod till sin sambo för att hon skulle kunna betala parets gemensamma räkningar innebär i och för sig att han inte har iakttagit den försiktighet han borde, men det kan inte anses innebära att han har agerat oaktsamt i den utsträckningen att han ska åläggas betalningsansvar för nu aktuellt lån. Det saknas även rättsligt stöd för att ålägga André Ellner betalningsansvar för att han inte har kontrollerat sitt eget konto i en viss utsträckning. Käromålet kan därför inte heller bifallas på denna grund.

Ska André Ellner i vart fall återbetala vad som kommit honom till godo?

I sista hand har SEAB gjort gällande att André Ellner i vart fall ska återbetala det belopp som kommit honom till godo, dvs. 3 900 kr. Huvudregeln vid misstagsbetalningar är att den betalande har rätt att kräva tillbaka det felaktigt erlagda beloppet. Undantag från denna huvudregel kan ske om den som tagit emot betalningen varit i god tro och förbrukat det uppburna beloppet eller annars har inrättat sig efter betalningen. Detta undantag har motiverats med att en återbetalningsskyldighet skulle innebära att

mottagaren utan egen åtgärd får en skuld som han kanske får mer eller mindre svårt att betala (se bl.a. NJA 2015 s 1072). André Ellner har inte haft kännedom om att aktuellt belopp har kommit honom till godo. Pengarna har sammanblandats med den likvid han har haft att tillgå på sitt konto och uppgår inte till ett sådant belopp att han, med hänsyn även tagen till Svea Johanssons agerande under aktuell tidpunkt, borde ha uppmärksammat den felaktiga betalningen. Han har således varit i god tro angående misstaget, förbrukat det uppburna beloppet och inrättat sig efter betalningen. André Ellner ska därför inte heller anses vara återbetalningsskyldig för det belopp som kommit honom till godo. Käromålet ska därmed ogillas i sin helhet.

Övriga frågor

Vid denna utgång saknas anledning för tingsrätten att ta ställning till SEAB:s yrkanden om ersättning för ränta, inkassokostnader och rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (TR-02)

Överklagande ställt till Göta hovrätt ska ha kommit in till tingsrätten senast den 14 april 2020. Prövningstillstånd krävs.

Malin Nilsson

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se